

Mihael Sobolevski
Dragutin Tadijanović i Ogulin
(memoarsko dokumentarni zapis)

U članku autor podrobnije piše o povezanosti istaknutoga hrvatskoga književnika i akademika Dragutina Tadijanovića s gradom Ogulinom. Ta suradnja je nastala 1974. godine u vrijeme obilježavanja stogodišnjice rođenja svjetski poznate književnice Ivane Brlić–Mažuranić (Ogulin, 18. IV. 1874. — Zagreb, 21. IX. 1938). Pokrovitelj ove važne obljetnice bila je Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti iz Zagreba (danas Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti), a njen član D. Tadijanović bio je zadužen da s kulturnim, prosvjetnim i društveno–političkim djelatnicima, programski i logistički, što uspješnije organizira obilježavanje toga velikoga jubileja. Budući da sam i sam sudjelovao u organizaciji obilježavanja stogodišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić i najtješnje surađivao s D. Tadijanovićem, to na osnovi raspoloživih dokumenata i svojih sjećanja (jer što se svih tih dana događalo, nije zabilježeno) želim rasvijetliti njegovu ulogu i doprinos tomu velikomu kulturnomu činu. Jer sve što se ne zabilježi, bit će jednoga dana zaboravljeno, a ovaj najveći kulturni čin u dugogodišnjoj povijesti grada Ogulina, doista se ne bi smio zaboraviti.

O hrvatskom književniku i akademiku dragutinu Tadijanoviću (Rastušje, 4. XI. 1905. — Zagreb, 27. VI. 2007) postoji bogata literatura i još bogatija bibliografija njegovih tiskanih dijela. Kao povjesničar nemam namjeru a ni stručne kompetencije procjenjivati njegovo književno stvaralaštvo. Manje je poznata činjenica da je D. Tadijanović radio i sa zadovoljstvom pomagao mnogim sredinama u Hrvatskoj u obilježavanju raznih obljetnica hrvatskih književnika, sudjelovao priopćenjima na znanstvenim i stručnim skupovima i bio pisac tekstova više od pedeset spomen–ploča obljetničkoga sadržaja. Tako je i sam početak povezanosti D. Tadijanovića s Ogulinom i njegovim užim područjem bio isključivo motiviran obilježavanjem stogodišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić. Međutim, ta povezanost 1974. godine poprimila je mnogo šire okvire nego što su bili prvobitno zamišljeni. Treba odmah konstatirati da inicijativa za obilježavanje stogodišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić nije potekla iz

ogulinske sredine, već je to bila zamisao isključivo D. Tadijanovića. Naime, on je kao dugogodišnji ravnatelj Instituta za književnost odnosno Instituta za književnost i teatrologiju JAZU (1967. — 1973.) imao bogato iskustvo u organiziranju obljetnica, a zatim je kao član Razreda za suvremenu književnost JAZU, kojega je tajnik bio književnik i akademik Marijan Matković, dobio novo zaduženje. Zajedno s dr. sc. Nedjeljkom Mihanovićem, tada zamjenikom ravnatelja Instituta za književnost i teatrologiju, zadužen je da se poveže s ogulinskom sredinom te da se pod pokroviteljstvom JAZU organizira obilježavanje stogodišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić. Aktivnosti o obilježavanju navedene godišnjice otpočele su već početkom 1974. godine i trebalo je u kratkom roku sačiniti program koji je moguće realizirati te u istodobno ostaviti u ogulinskoj sredini što više trajnih tragova. O svemu tome je bila obaviještena i Skupština općine Ogulin, odnosno njezin predsjednik Ivan Prebežić Minji. D. Tadijanović je organizirao sastanak u Zagrebu 9. siječnja 1974. godine, a na njega sam upućen ja kao predsjednik Kulturno–prosvjetnoga vijeća SO Ogulin i Ivan Gal kao zamjenik predsjednika vijeća. Tom smo se prigodom dogovorili o osnovnim smjernicama obilježavanja stogodišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić, što se je trebala temeljiti na otkrivanju spomen–ploče, spomen–sobe u Zavičajnom muzeju i spomen–poprsja. Kasnije će se taj program proširiti nizom drugih aktivnosti u kojima će sudjelovati brojni akteri. Nakon toga prvoga druženja s D. Tadijanovićem, za uspješnu suradnju I. Gal i ja dobili smo na dar njegovu knjigu »Poezija« (Zagreb, 1973.) s posvetom. Naravno, čuvam je i danas kao najdragocijeniji dar. Desetak dana kasnije obavijestio me je D. Tadijanović da je ugovorio sastanak s književnikom Mirkom Božićem, tada potpredsjednikom Sabora SR Hrvatske i osobom koja je na toj dužnosti bila zadužena za politiku u kulturi. Na taj sastanak iz Ogulina otišli su sekretar Općinskoga komiteta SKH Damir Pešut, I. Gal i ja, a u Zagrebu nam se je pridružio i D. Tadijanović. M. Božić primio nas je vrlo ljubazno i u jednosatnom razgovoru bilo mu je predložen program obilježavanja stogodišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić, te je toj aktivnosti dao potpunu potporu s naglaskom, da će sa svoje strane sve učiniti da se u obljetnicu uključe i neki drugi subjekti kao npr. organizacija »Naša djeca«. Nakon sastanka zamolio sam D. Tadijanovića da o I. Brlić–Mažuranić napiše kraći tekst za objavu u posebnom prospektu, koji ćemo ilustrirati s nekoliko fotografija. pjesnik je to ljubazno prihvatio. Nadalje, predložio nam je da uspostavimo vezu s Nedom Brlić u Slavonskom Brodu, jer je tamo smještena velika biblioteka Brlićevih, te zasigurno ima i građe koja bi se mogla iskoristiti za spomen–sobu u Zavičajnom muzeju. Zatim je naglasio da bi bilo dobro da se u vrijeme obilježavanja godišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić u pojedinim školama održe susreti s književnicima koji bi govorili o književnom radu I. Brlić–Mažuranić, kao i o svom osobnom književnom stvaralaštvu. Svoje obećanje D. Tadijanović

je vrlo brzo izvršio i 17. veljače 1974. uputio mi članak o I. Brlić–Mažuranić i sljedeće pismo, koje navodim u cijelosti:

DRAGUTIN TADIJANOVIĆ
ILICA 26 / ZAGREB
Telefon 442–763

Drugu

Prof. Mihaelu Sobolevskom
Ogulin

Poštovani druže profesore,

Ispričavam se, ponajprije, što Vam tek danas šaljem prilog o Ivani Brlić–Mažuranić; moji poslovi na drugim stranama nisu mi dopustili da svoje obećanje iskupim prije.

Moram priznati da mi nije lako bilo složiti ovaj sastavak, jer ne znam koliko prostora imam na raspolaganju. U biografiji sam posebice istakao autoričine veze s Ogulinom, itd. Da ne duljim, molim Vas, da mi u svakom slučaju pošaljete već složeni tekst, s oznakom kolika mu može biti duljina, pa ću ja osim korekture obaviti i kraćenje ukoliko ono bude potrebno. Volio bih pritom čuti i Vaše sugestije.

Mislim da bi tekst trebalo složiti slovima borgis, a podvučene riječi kurzivom (ne poludebelim slogom).

Kako vidite, pri kraju sastavka dodao sam i svoj malo osobni zapis o Ivani Brlić–Mažuranić pa ne bude li mogao da se i on uvrsti, neće mi biti žao. Bez obzira na taj zapis, učinite kako Vam se čini da je najbolje.

Nadam se da sve ostalo teče, manje–više, po planu.

Da! Jeste li bili u Brodu? Imate li veze s njima?

Želeći Vam pun uspjeh, najsrdačnije Vas pozdravljam.

P. s. Pozdravite mi druga Gala!¹

Zagreb, 17. veljače 1974.

Vaš Dragutin Tadijanović

Iako je kopija ovoga pisma objavljena, a izvornik se nalazi u mojem arhivu, bilo ga je potrebno ponovno tiskati, kako bi se dala određena objašnjenja. Naime, objavljeno pismo, kao i druga Tadijanovićeva pisma objavljena u knjizi navedenoj u bilješci 1, nisu popraćena odgovarajućim bilješkama. Poslani Tadijanovićev tekst o I.

---

1 Dragutin Tadijanović, *Sabrana pisma*, Zagreb, Školska knjiga, 2006, str. 568. U mom posjedu je original pisma.

Brlić–Mažuranić poštovao sam u cijelosti (nisu bila potrebna kraćenja). Bio je iskorišten za prospekt, a tiskanje prospekta sam povjerio ogulinskoj tiskari. Prospekt je bio na vrijeme tiskan, ilustriran fotografijom I. Brlić–Mažuranić, fotografijom njena spomen–poprsja koje je bilo rad akademskoga kipara akademika Vanje Radauša iz Zagreba, te crtežom rodne kuće I. Brlić–Mažuranić koji je sačinio Neven Cvjetičanin.² Ovdje treba istaknuti da nije sačuvana rodna kuća I. Brlić–Mažuranić koja je na žalost srušena 1952. godine i na tom je mjestu izgrađena zgrada Ogulinske šumarije. Tada nitko nije vodio brigu o vrijednom spomeniku naše kulturne baštine koji je trebalo renovirati i sačuvati za buduće naraštaje. Ovdje treba još istaći da je navedeni Tadijanovićev tekst iz prospekta naknadno objavljen i u njegovim sabranim djelima.³

No, vratimo se još za trenutak Tadijanovićevom pismu koje mi je uputio 17. veljače 1974. Pitao je jesmo li bili u Brodu. U tom mjestu je živjela kćerka Ivane Brlić–Mažuranić Neda, a s njom sam razgovarao telefonom. Objasnio sam joj da će u Zavičajnom muzeju biti otvorena spomen–soba Ivane Brlić–Mažuranić, te sam je molio da nam za stalnu postavu ustupi na korištenje fotografije ili rukopise, ili pak pojedina izdanja njenih knjiga. S tim u vezi Neda Brlić me je uputila na ing. Viktora Ružića na Sušaku, nećaka I. Brlić–Mažuranić koji ima veliku zbirku takve građe koja se može iskoristiti za spomen–sobu. Krajem veljače 1974. godine otišao sam s I. Galom na Sušak kod ing. V. Ružića koji je stanovao na Pećinama br. 5. Primljeni smo s velikom susretljivošću i razumijevanjem, te nam je V. Ružić omogućio da pregledamo sve materijale o I. Brlić–Mažuranić koje se odnose na spomen–sobu. K tomu je i sam sugerirao koji bi izložci bili najbolji i pružili cjelovitiju sliku o njenu životu i književnom radu. Izabrane materijale mogli smo odmah ponijeti sa sobom u Ogulin i omogućiti njihovo presnimavanje, kako bi osobe zadužene za uređenje spomen–sobe mogle na vrijeme izvršiti preuzete obveze.

Potrkaj veljače 1974. godine D. Tadijanović je napisao i tekst za spomen–ploču, kako bi ona bila na vrijeme dovršena. Preostao je još jedan važan posao o čemu je ovisilo uspješno obilježavanje stogodišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić, a to je bila narudžba njezinoga spomen–poprsja. Nismo imali vremena za raspisivanje javnoga natječaja, već smo tražili kipara koji bi mogao u tako kratkom vremenu načiniti poprsje. D. Tadijanović nam je predložio V. Radauša koji već ima gipsani odljevak. Budući da je bila riječ o velikom financijskom trošku za Kulturno–prosvjetno vijeće Ogulina, to je bilo potrebno najprije obaviti razgovore s predstavnicima društve-

2 D. Tadijanović, *Djela*, Zagreb, Matica hrvatska, 1995, knj. IV, str. 253.

3 D. Tadijanović, *Sabrana djela*, Zagreb, Školska knjiga, 1989, str. 364–366.

no-političkih organizacija i vlasti Općine Ogulin, te je odobreno da se razgovara s V. Radaušem i utvrdi cijena brončanoga odljeva poprsja I. Brlić–Mažuranić. Pozvali smo V. Radauša u Ogulin, da se o svemu tome dogovorimo, kao i o mjestu, gdje bi trebalo biti postavljeno poprsje. Šetali smo središtem Ogulina, zastajali na više mjesta i raspravljali koje bi to mjesto bilo najbolje. Upravo taj izbor mjesta gdje će biti postavljeno poprsje I. Brlić–Mažuranić bit će kasnije predmetom prijepora s njim i žučnih rasprava. Ali zbog istine, najprije bih citirao pismo koje je V. Radauš uputio 18. veljače 1974. predsjedniku Skupštine Općine Ogulin I. Prebežić Minji, a koje mi je pismo tada dao sam Predsjednik. Ono u cijelosti glasi:

*Vanja Radauš
Zagreb
Zmajevac 8*

Zagreb, 18. II. 1974.

Štovani druže predsjedniče,

Vama je svakako poznato da sam ja izradio poprsje Ivane Brlić–Mažuranić za grad Ogulin — no nažalost uvijek u nedjelju i nisam Vas htio smetati. Ja sam sa drugovima Galom i Sobolevskim također izabrao mjesto na kojemu bi spomenik stajao — no kako čujem iskrsnule su neke poteškoće oko toga mjesta, jer se danas tamo nalazi autobusni kolodvor. Nažalost ja boljega mjesta ne znam u Ogulinu i možete mi vjerovati kad sam se za to mjesto odlučio da sam to učinio u interesi Vas, odnosno Ogulina, da spomenik doista dobije najbolje mjesto i najreprezentativnije.

No bez obzira na spomenik, smatram da autobusni kolodvor ne bi smio biti pred starom kulom, već i zbog poštovanja prema drugu Titu koji je tamo robovao. Ta kula i stari grad znači da su dvostruki spomenik, sa jedne strane srednjovjekovnog značaja, a sa druge najnovijeg značenja — upravo vremena u kojem živimo.

Stari sam komunista i vjerujte mi da su moji prijedlozi dobronamjerni i iskreni, a što je najvažnije u interesu vašega grada.

Ja Vas lijepo molim da uvažite sve ove moje razloge, kako bi sve stvari došle na svoje mjesto i kako bi što dostojnije proslavili stogodišnjicu vaše velike sugrađanke Ivane Brlić–Mažuranić.

Sa drugarskim pozdravom i srdačno

Vanja Radauš v. r. ⁴

---

4 Navedeno pismo je u posjedu autora.

Dakako, da se ove želje V. Radauša nisu mogle realizirati iz više razloga. Za kratko vrijeme nije se mogao premjestiti autobusni kolodvor. To će se ostvariti tek mnogo godina kasnije, kada je premješten i novosagrađen u blizini željezničke postaje. Nadalje, Frankopanska kula koja je bila konačno obnovljena 1967. godine, bila je spomenik nulte kategorije, te konzervatori s pravom nisu u njenoj blizini dopuštali bilo kakvu povredu spomeničkoga prostora. Poprsje I. Brlić–Mažuranić bit će postavljeno na drugoj lokaciji, o čemu će biti riječi kasnije.

D. Tadijanović je budno pratio sve aktivnosti koje su se pripremale za obilježavanje stogodišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić i stalno upućivao što bi se još moglo uraditi i što kvalitetnije. Za njega nisu bili dovoljni samo razgovori telefonom, već je želio da sve činjenice provjeri i u samom Ogulinu. S tim u vezi od 4. do 6. travnja 1974. boravio je u Ogulinu, te smo u Zavičajnom muzeju radili cijelo radno vrijeme analizirajući ostvarene poslove i raspravljajući o onima koje je još trebalo izvršiti. U to vrijeme je utvrđeno da će obilježavanje stogodišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić trajati četiri dana tj. od četvrtka 18. travnja do nedjelje 21. travnja, a za svaki dan je bio pažljivo isplaniran program. D. Tadijanović je tom prigodom sačinio popis uzvanika kojima je trebalo uputiti poziv za proslavu obljetnice I. Brlić–Mažuranić (popis se prilaže tekstu).⁵ Kod Vladimira Bakarića koji je tada bio član Predsjedništva SFRJ stavio je upitnik, jer se on tada nalazio na liječenju. Za slanje pozivnica bila je tiskana i posebna omotnica s fotografijom I. Brlić–Mažuranić i tekstem: »100. godišnjica hrvatske književnice I. Brlić–Mažuranić OGULIN 1874.–18. IV–1974.«

Vrijeme poslijepodne iskoristili smo da D. Tadijanovića upoznamo s lijepim ogulinskim područjem. Bio je ugodan u društvu, zainteresiran za mnoge činjenice i uzbudljivo je pričao mnoge dogodovštine iz svojega života, te između ostaloga, i kako je upoznao svoju buduću suprugu Jelu. Mnoge od tih ispričanih dogodovština iz njegova života sam pribilježio, a o tome nekom drugom zgodom. Između D. Tadijanovića i mene razvilo se je iskreno prijateljstvo, a imali smo na pretek različitih tema za razgovor, a posebno iz slavonskoga života. On je djetinjstvo proveo na obroncima Dilja (Rastušje), a ja na obroncima nedaleke Požeške gore (Dragovci). Godine 1988. nesebično će mi pomoći, zajedno s književnikom, akademikom Jurom Kaštelanom, u radu na zborniku »Pjesnička djela« Jospia Šuljića Juga.

Petoga travnja 1974. otišli smo na izlet u Modruš i pogledali ostatke nekada veličanstvenoga frankopanskoga grada. D. Tadijanović doista se je divio ljepoti okoliša, govoreći koje mi posjedujemo prirodno i kulturno blago, a sve to zajedno ne

5 Izvornik je u posjedu autora.

POZIVI ZA PROSLAVU IVANE BRLIĆ-MAŽURANIĆ

18. IV. 1974.

JAZU, Zrinski trg 11

- oklad. Grga Novak, predsjednik
- 11- Marijan Dakon, potpredsjednik
- 11- Veljko Gostomir, -11-
- 11- Josip Joržarić, tajnik V. razreda
- 11- Marijan Matković, tajnik II. -11-
- 11- Ante Makorović, -11- VI. -11-

DKM, Trg Republike 7/4

- Jane Frančević Brcan, predsjednik
- prof. D. Nikola Mihović, potpredsjednik
- prof. D. Bradić Matković, -11-
- Aljoja Majetić, tajnik

- Đurko Čar
- Branimir Bonal
- Mada Juelić
- Stjepan Jakšević
- Danka Oblak
- Joža Štok
- Dr. Miroslav Štel
- Dr. Stjepko Težak
- Dr. Miroslav Vaupotić

- Marijica Mikšanović
  - Antonka Pelešić
  - Vida Flekerl
- } gost.

Vladimir Bakarić?

- Miško Božić
- Veseljko Velić, sekretar
- Vladimir Pezo, pomoćnik sekretara
- Miljenko Pavanić, podsekretar
- Mund, -11-

Marija Čemalović

- Danica Kola, "Naša djeca"
- Marija Duš, ur. Smilva
- Dragutin Đigljević, ur. "Madr kartke"
- Kilko Gliša Selam, ur. "Radost"
- Josip Malčić, dir. Školske knjige
- Zvonimir Balog, ur. -11-
- Ostanko Hečimović, ur. -11-
- Mladen Bjažić, ur. RTV
- Dragutin Hotković
- Anđelka Marčić
- Dr. Mirijana Jabelica

Anđelka Barbić, Slav. Brod

Borislav Ostojić, ur. "galat",
Rijeka

Dr. Ivan Štibić, Jasenica na Dobraju
Edmona Boninić, Sl. Brod
Štefan: Alka i ...

Marijica morina:

- "Besnik"
- "Besnik u svijetu"
- "Kevniji list"
- "Školske novine"

Popis osoba za proslavu 100-godišnjicu rođenja I. Brlić-Mažuranić koji je vlastoručno napisao D. Tadijanović

U šetnji i razgovoru u dvorištu Frankopanske kule u Ogulinu 18. IV. 1974. S lijeva na desno: I. Gal, M. Božić, D. Tadijanović i M. Sobolevski. (Foto: Jašo Luić)

znamo iskoristiti za gospodarski napredak. Posjetili smo i modruškoga župnika Alojzija Kuncu koji nam se iskreno obradovao. Bio je sretan da može upoznati cijenjenoga hrvatskoga književnika D. Tadijanovića, a ja sam do tada kod župnika Kunce boravio mnogo puta. Kao predsjednik Komisije za odnose s vjerskim zajednicama Skupštine općine Ogulin imao sam tu čast da mu uručim osobno rješenje Sabora SRH o mirovini, što je poboljšalo njegove životne uvjete u modruškoj siromašnoj župi. Tadijanović je bio oduševljen gostoprimstvom modruškoga župnika, a od njega poklonjenu razglednicu Modruša odmah je napisao supruzi Jeli. Pri tom je napomenuo da će o svemu razgovarati usmeno u Zagrebu.⁶

Sljedeći dan, tj. 6. travnja 1974., D. Tadijanović je imao književne razgovore s ogulinskim gimnazijalcima, a zatim smo otišli na ribogojilište u Vitunju, kako bi kušao izvrsne pastrve na samom mjestu uzgoja. Na povratku, zaustavili smo se na Molinarijevu mostu, a po povratku u Ogulin dao sam mu razglednicu mosta. Isti dan ju je napisao i poslao supruzi Jeli.⁷

6 Vidi bilješku 1, str. 571.

7 Isto, str. 571–572.

M. Sobolevski govori na otvorenju spomen–sobe I. Brlić–Mažuranić u Zavičajnom muzeju.
(Foto: Jašo Luić)

D. Tadijanović ponovno je došao u Ogulin 17. travnja 1974., kako bi još jednom provjerio je li sve pripremljeno za veliku svečanost. Ostao je u Ogulinu sve do završetka obilježavanja stogodišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić, koja je okončana 21. travnja. Svečanosti su otpočele 18. travnja 1974. otkrivanjem spomen–ploče na mjestu gdje se je nekada nalazila rodna kuća I. Brlić–Mažuranić. U nazočnosti brojnih uzvanika iz kulturnoga života Zagreba i Ogulina, o životu i književnom radu I. Brlić–Mažuranić govorio je i potpredsjednik Sabora SRH književnik akademik Mirko Božić, te svečano otkrio spomen–ploču. Svečanosti su nastavljene u Zavičajnom muzeju, gdje je najprije otvorena spomen–soba I. Brlić–Mažuranić. Spomen–sobu su uredili književnik dr. sc. Nedjeljko Mihanović i akademski slikar Srećko Pavlinić. Kao v. d. direktora Zavičajnoga muzeja u Ogulinu pozdravio sam sve prisutne goste, među kojima je bio i unuk I. Brlić–Mažuranić ing. Viktor Ružić. Svima njima sam se zahvalio na prisustvu, a posebnu zahvalnost uputio sam svim onim osobama koje su na bilo koji način pomogle u uređenju spomen–sobe. Čast da otvori spomen–sobu pripala je D. Tadijanoviću koji je tom prigodom pročitao sljedeći tekst:

»Radostan sam što me zapala ugodna dužnost da u Zavičajnome muzeju grada Ogulina otvorim Memorijalnu sobu Ivane Brlić–Mažuranić, velike

D. Tadijanović govori na otvorenju spomen-sobe I. Brlić Mažuranić 18. IV. 1974.
(Foto: Jašo Luić)

književnice, nazvane »hrvatski Andersen«, rođene prije stotinu godina u drevnom Ogulinu koji joj i ovim činom iskazuje najdublju počast upoznavajući s njezinim životom i književnim djelom sadašnja i buduća pokoljenja.

Za uređenje Memorijalne sobe Ivane Brlić–Mažuranić dugujemo priznanje i zahvalnost Upravi Zavičajnog muzeja i Institutu za književnost i teatrologiju Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

Ogulin, 18. travnja 1974.

Dragutin Tadijanović v. r. »⁸

Nakon otvorenja spomen-sobe, otvorio sam u Zavičajnom muzeju i izložbu crteža i akvrela Vanje Radauša. O sudbini ove izložbe još će biti riječi kasnije.

Iste večeri, učenici Osnovne škole »Jure Kaurić« (sada »Ivana Brlić–Mažuranić«) iz Ogulina, predvođeni svojim nastavnicima, priredili su u dvorani Radničkoga doma (sada Pučkoga otvorenoga učilišta) literarnu večer »Na cvjetnoj livadi

⁸ Navedeni tekst je u posjedu autora.

Detalj iz spomen-sobe I. Brlić-Mažuranić. Stoje s desna na lijevo: M. Sobolevski, D. Tadijanović, M. Božić i I. Gal (Foto: Jašo Luić)

mašte«. Prije toga, u prostorijama navedene škole održan je i književni susret s D. Tadijanovićem.

U petak 19. travnja 1974. I. Gal i ja otišli smo s D. Tadijanovićem u Tounj. Bio je dogovoren susret s djelatnicima i učenicima osnovne škole »13. april« (sada »Područna škola Lucije Capan« osnovne škole Josipdol), a ovoj posjeti pridružili su se i predstavnici izdavačke kuće »Mladost« koja je bila izdavač mnogih Tadijanovićevih zbirki pjesama. Ovaj je susret bio upriličen zbog toga što je osnovna škola u Tounju obilježavala 200-godišnjicu rada (1773/4 — 1973/4). Susret s književnikom Tadijanovićem bio je samo jedan detalj iz bogatoga programa te škole u obilježavanju velikoga jubileja. Djelatnici i učenici škole u Tounju bili su oduševljeni dolaskom književnika D. Tadijanovića, a posebno njegovim jasnim i zanimljivim izlaganjem o svom životu i radu. Predstavio je i svoju zbirku »Poezija« (Izabrane pjesme s autorovim komentarima) u izdanju zagrebačke »Mladosti«, te govorio o nastanku nekih pjesama, među kojima su bile: Nosim sve torbe a nisam magarac, Dugo u noć, u zimsku bijelu noć, Balada o zaklanim ovcama i Lelija. Učenici su bili vrlo zainteresirani, pa su postavljali brojna pitanja. Neki od njih su znali napamet pojedine Tadijanovićeve pjesme, te ga je ta činjenica iskreno veselila. U znak zahvalnosti, što je svojim

prisustvom uvećao jubilej, ravnatelj škole Milivoj Hajdin uručio je D. Tadijanoviću brončanu spomen-plaketu.

Spomen-plakete je M. Hajdn uručio I. Galu i meni, budući da smo kao predstavnici Kulturno-prosvjetnoga vijeća Skupštine općine Ogulin sudjelovali u organiziranju 200-godišnjice navedene škole i nastojali da se ona novčano pomogne. M. Hajdn je zamolio D. Tadijanovića da sastavi tekst za spomen-ploču i pri tome mu je uručio kratku povijest škole u Tounju. Po povratku u Ogulin pokušao je D. Tadijanović napisati tekst, a o tome je prethodno razgovarao i sa mnom, što je vidljivo i iz pisma koje je 25. travnja 1974. uputio M. Hajdnu. Doista, taj tekst je bilo vrlo teško napisati, jer je riječ o dugom vremenskom razdoblju i o niz lokacija gdje je bila smještena tounjska škola. No, ipak je taj tekst D. Tadijanović napisao za nekoliko dana i uputio ga M. Hajdnu.⁹

Uvečer 19. travnja 1974. učenici Osnovne škole »Rade Janjanin« (sada Ivane Brlić-Mažuranić) iz Ogulina izveli su u Radničkom domu dramatizaciju »Čudnovate zgrade Šegrta Hlapića«. Tekst je dramatizirala i režirala Zvezdana Ladika iz Zagreba, a predstavu je snimila Zagrebačka televizija te je bila prikazana i na televiziji.

Završni dio svečanosti obilježavanja stogodišnjice rođenja I. Brlić-Mažuranić održan je u nedjelju 21. travnja 1974. Cjelokupna svečanost je bila svedena na otkrivanje spomen-popsrja I. Brlić-Mažuranić na ulici Prvoga maja (ispred zgrade br. 1, sada ulici Bernardina Frankopana). Toga dana u Ogulin su pristigli uzvanici s područja gotovo cijele Hrvatske (Slavonskoga Broda, Zagreba, Gospića, Senja, Rijeke, Novoga Vinodolskoga, Pule itd.), kao i mnogi istaknuti predstavnici iz hrvatskoga kulturnoga i društvenoga života. Otkrivanju spomen-popsrja nazočili su i predstavnici škola koje su nosile ime I. Brlić-Mažuranić.

Okupljene uzvanike i građane Ogulina na otkrivanju popsrja je u ime domaćina pozdravio Simo Janjanin, predsjednik Općinske konferencije SSRN Ogulina. Tekst koji je pročitao S. Janjanin napisao je D. Tadijanović na dvije stranice, i to 20. travnja 1974. u prostorijama Zavičajnoga muzeja. Neposredno prije same svečanosti na drugoj stranici svojeručno je izvršio intervencije na tekstu, a prije svega se raspravljalo koga treba izdvojeno pozdraviti i tko će govoriti u ime JAZU (vidi presliku druge strane ovoga teksta u članku). Ovaj Tadijanovićev tekst u cijelosti glasi:

»Drugarice i drugovi, dragi gosti i građani ovoga grada!

Ogulin, rodni grad Ivane Brlić-Mažuranić, slavi stotu obljetnicu rođenja velike naše književnice nazvane »HRVATSKI ANDERSEN«, koja je književnim

9 Vidi bilješku 1, str. 573–574.

svojim djelom već odavno prešla granice naše zemlje, poznata u čitavom književnom svijetu.

Ubrzo nakon rođenja mala je Ivana sa svojim roditeljima napustila naš grad, ali je u njemu neko vrijeme boravila u šestoj i dvanaestoj godini života, pa je o tome kasnije, u Autobiografiji, i napisala da iz Ogulina potječu prvi jaki utisci koji se sjeća: neobičnost okolice i narodnih nošnja, pa čudnovati i napadni oblici Kleka i romantičnost Dobre. Ove uspomene dobile su dolično mjesto u njezinom glavnom književnom djelu, u Pričama iz davnine, koje su prevedene na veliki broj stranih jezika i po kojima je naša autorica stekla svjetski glas. Uz Priče iz davnine stavlja se i knjiga Čudnovate zgode šegrta Hlapića, a obje ove knjige kritika je najpovoljnije ocijenila. Zato je Ivani Brlić–Mažuranić za izvanrednu vrijednost njezina književnog rada iskazana počast i priznanje: kao prva žena bila je izabrana za člana Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti i predložena za Nobelovu nagradu, najveće svjetsko priznanje.

Naš grad doista se ponosi velikim imenom Ivane Brlić–Mažuranić odavajući joj zasluženu počast: na stogodišnjicu rođenja, 18. travnja, otkrivena je spomen–ploča na mjestu gdje je stajala njezina rodna kuća, a u Zavičajnom muzeju otvorena memorijalna soba.

Danas prisustvujemo završnoj svečanosti, otkriću poprsja velike naše književnice, umjetničkom djelu akademskoga kipara i akademika Vanje Radauša. Proslavi pod pokroviteljstvom Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, prisustvuju u našem gradu mnoge delegacije i pojedinci koji su došli da zajedno s nama proslave ovaj veliki jubilej.

U ime društveno–političkih organizacija, radnih organizacija, svih građana Ogulina i u svoje lično ime pozdravljam sve prisutne u ovoj proslavi, predstavnike društveno–političkog života Republike i regije, posebice drugove: predsjednika Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, akademika Grgu Novaka, članove Akademije: potpredsjednika Akademije, akademika Marijana Detonija; književnike: akademika Dragutina Tadijanovića i izvanrednog člana Juru Kaštelana, i akademika Vanju Radauša, kojemu zahvaljujemo na njegovom umjetničkom djelu, poprsju velike naše slavljenice.

Pozdravljam književnike za djecu i omladinu, profesore, nastavnike i učenike srednjih i osnovnih škola iz Zagreba, Rijeke, Pule, Gospića, Novog Vinodolskog, Senja, Vrbovskog i ostalih mjesta naše socijalističke domovine. Posebno pozdravljam profesore, nastavnike i učenike osnovnih škola »Ivane Brlić–Mažuranić« iz Zagreba, Slavenskog Broda, Savskog Marofa i Andrijaševaca.

U ime društveno-političkih organizacija, radničkih organizacija, svih građana Ogulina i u svoje lične ime pozdravljam sve prisutne ^{na} ovoj proslavi, ~~XX~~ predstavnike društveno-političkog života Republike i regije, posebice drugare: #

~~Marijana Delonija, akademika i potpredsjednika Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, književnika i akademika Dragutina Tadijanovića, književike za djecu i obitelji, profesora, nastavnike i učerike srednjih i osnovnih škola iz Zagreba, Rijeke, Pule, Gospića, XXX Neveg Vinodolskog, Senja, Vrbevskeg i ostalih mjesta naše socijalističke dekevine. Posebne pozdravljam profesore, nastavnike i učerike osnovnih škola "Ivana Brlić Mažuranić" iz Zagreba, Slavonskog Broda, Savskeg Marafa i Andrijaševaca.~~

(4) Pozdravljam sve građane komune Ogulin i želim da se svi u našoj sredini ugodno osijede.

Molim ~~akademika~~ ^{srednjemke} Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, akademika i potpredsjednika akademije drugu da ~~uzme riječ~~ ^{uzme riječ}

~~na~~ predsjednika Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, akademika Grgu Novaka, članove Akademije: potpredsjednika Akademije, akademika Marijana Delonija; [#] književnike: akademika Dragutina Tadijanovića i izvanrednog člana Jurju Kastelana, (3)

~~akademika~~ ^{akademika} Vanju Radauša, kojemu ~~na~~ zahvaljujamo na njegovom umjetničkom djelu, poprsju velike naše slavjenice, pozdravljam

(5) Molim potpredsjednika ~~---~~ akademika Marijana Delonija da uzme riječ.

Druga stranica teksta koje je D. Tadijanović s unijetim ispravcima napisao na otvorenju spomen-popsrja I. Brlić Mažuranić. Tekst je pročitao S. Janjanin.

Pozdravljam sve građane komune Ogulin i želim da se svi u našoj sredini ugodno osjećate.

Molim potpredsjednika, akademika Marijana Detonija da uzme riječ¹⁰

Spomen–poprsje je otkrio predsjednik JAZU, akademik Grga Novak. Nakon ove svečanosti je Ivan Prebežić Minji, predsjednik Skupštine općine Ogulin, za uzvanike i goste priredio svečani ručak u hotelu »Kapela« i još se jednom zahvalio svima koji su svojim radom i sudjelovanjem pridonijeli veličanstvenoj proslavi stogodišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić. Meni je posebno bilo drago što je poprsje otkrio akademik Grga Novak koji je bio moj profesor iz povijesti staroga vijeka na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i kojemu sam bio demonstrator. Pitao me je kojim se razdobljem povijesti bavim, a ja sam odgovorio suvremenom povješću. On se upitao što se je to dogodilo da svi bježe iz stare povijesti?

Akademik Vanja Radauš nije stigao na otkrivanje svojega poprsja I. Brlić–Mažuranić, a nisu mi bili poznati razlozi njegova nedolaska. Međutim, on je došao u Ogulin 12. svibnja 1974., da pogleda gdje je u gradu postavljeno spomen–poprsje i zatim je došao u Zavičajni muzej, zajedno sa suprugom. U tom trenutku nalazio sam se u hodniku Muzeja, a on je, bez pozdrava, sasuo na mene hrpu uvreda jer smo, po njegovu mišljenju, smjestili spomen–poprsje na neprikladno mjesto i jer u gradu nema plakata koji reklamiraju njegovu izložbu crteža i akvarela. U bujici njegovih uvreda nisam uspio reći niti jednu rečenicu, jer je odmah napustio prostorije Muzeja. Ubrzo sam primio sam od V. Radauša sljedeće pismo koje navodim u cijelosti:

*Vanja Radauš
Zagreb
Zmajevac 8
Zagreb, 14. 5. 1974.*

Štovani druže direktore,

Nakon što sam vidio skandalozno postavljen spomenik Ivane Brlić–Mažuranić, koji izgleda kao grob, a ne spomenik — mislim da si nemamo više ništa da kažemo.

---

10 Kopija teksta u posjedu autora.

Molim Vas, budite ljubazni i vratite mi moju izložbu u najkraćem mogućem vremenu. Nadam se da nećemo imati prilike više nikada surađivati. Barem što se mene tiče — niti to želim, niti to hoću.

Sa dužnim poštovanjem

Vanja Radauš, v. r.

P.S. Molim Vas, budite ljubazni da poradite na tom da mi se isplati ostatak mojega honorara.¹¹

Izložba crteža i akvarela bila je rasformirana i izlošci vraćeni V. Radaušu 16. svibnja 1974., te sam se, usprkos svemu, založio da mu bude u najkraćem roku isplaćen ostatak honorara za poprsje. Predao sam mu i svoje pismo koje je bilo odgovor na njegovo i ono glasi:

MIHAEL SOBOLEVSKI

Ogulin

16. 05. 1974. godine

Poštovani družo Radauš!

Vaše sam pismo primio i da ne budem do kraja iskren, takav sam odgovor i očekivao. Na njega odgovaram samo iz pristojnosti, jer sam na to naučio. Besmisleno je, da Vam nakon Vašega nastupa u Zavičajnom muzeju 12. 05. 1974. bilo što kažem.

Tko ima ili nema pravo, ne može se znati, sve dok se ne iznesu svi argumenti. Vi ste toga mnogo navalili na moja leđa, kao da sam ja bio onaj i sam, koji je o svemu tome odlučivao. No to sve i nije važno. Svoje stavove i postupke uvijek sam kadar braniti.

Što se tiče naše daljnje suradnje, Vi ste svoj stav iznijeli. Mogao bih ga ponoviti na potpuno isti način. Ja lično te suradnje nisam želio, niti išao za korišću. Od nje imali ste koristiti samo Vi.

Drugarski Vas pozdravljam!

Mihael Sobolevski, v. r.¹²

Nakon toga požalio sam se D. Tadijanoviću, koji se je posebno zalagao da se Radauševu spomen–poprsje I. Brlić–Mažuranić postavi u Ogulinu. Rekao sam mu

---

11 Pismo u posjedu autora.

12 Kopija pisma u posjedu autora.

Spomen ploča na mjestu gdje je bila rodna kuća Ivane Brlić–Mažuranić.
Tekst za ploču napisao je Dragutin Tadijanović

što sam sve doživio od Vanje Radauša. Utješio me je da sve to ne uzimam previše srcu, te mi je ispričao i svoj slučaj. Naime, V. Radauš je pisao i pjesme, te je jedna zbirka njegovih pjesama dana na recenziju D. Tadijanoviću. Budući da ju je ocijenio negativno, od Radauša je doživio niz neugodnosti, a jedno vrijeme nisu ni komunicirali.

Nema sumnje da je D. Tadijanović, sudjelujući vrlo aktivno u stvaranju i realizaciji programa u povodu stogodišnjice rođenja I. Brlić–Mažuranić, zadužio grad Ogulin, koji bi mu trebao na neki drugi način zahvaliti (imenom ulice ili ustanove). Bila je to najveća kulturna manifestacija u višestoljetnoj povijesti grada Ogulina, kada je grad u kratkom vremenu bio stjecištem uglednih književnika i znanstvenika, udarna tema u svekolikim medijima. Zbog svega sam toga i iznio ova svoja sjećanja, a mnoge detalje je moguće saznati tako, ili iz moje dokumentacije koju sam sačuvao u svom arhivu. Došlo je vrijeme da se sve to pretoči u jedan članak. Međutim, jubilej I. Brlić–Mažuranić, taj svjetski književni brand, nije znala ogulinska sredina na pravi način iskoristiti. Tek se nešto na tome čini nekoliko posljednjih godina, organizirajući u gradu pod Klekom »Festival bajke«.

*Dragutin Tadijanović and Ogulin
(memoirs / documentary records)*

Mihael Sobolevski

Summary

Basing this article on his own recollection as well as survived documents, the author aims to show the connection between the prominent Croatian writer and academician Dragutin Tadijanović and the town of Ogulin. The article discusses 1974, the year in which Ogulin celebrated the centenary of the birth of Ivana Brlić-Mažuranić, a world renowned writer.

D. Tadijanović stayed on several occasions in Ogulin on behalf of the Yugoslav Academy of Sciences and Arts in Zagreb (the present Croatian Academy of Sciences and Arts) which was the patron of the celebration. There he worked together with the Ogulin organizers in devising a programme for the centenary and he successfully coordinated it to its end.

One part of his literary activity is connected to this event. More precisely, he wrote a piece of text for the memorial plate, the brochure text on I. Brlić-Mažuranić's life and work, the text which was read at the opening of the memorial room at the Ogulin Museum, as well as the text read at the unveiling of the memorial bust. During April 1974 D. Tadijanović had three literary gatherings at various schools.

The author of the article brings forward certain disputes with the sculptor and academician Vanja Radauš over the location of I. Brlić-Mažuranić's bust. The conclusion of the article is that Ogulin did not use I. Brlić-Mažuranić's name as a brand for cultural promotion of the town. Such attempts have rather been made with the Ogulin Fairy Tale Festival.